Calatorie prin Duhul României

Preot Gh. Calciu

Anual, duhul iubirii de tara si de oamenii ei, de manastiri, de traitorii din ele si de neamurile mele ma mana spre locurile copilariei, ale bucuriilor si ale suferintelor traite acolo, comoara cea de pret a vietuirii mele in Romania vreme de 60 de ani, pana la timpul instrainarii acum 18 ani. Parca o prapastie fara fund mi-a despartit viata in 1985, mai adanca si mai lata decat prapastia inchisorilor. Poate pentru ca, fie si in inchisoare, viata mea se petrecea in pamantul tarii; poate pentru ca traiesc mereu in perspectiva urmatoarei vizite pe care o voi face in tara, trecând peste un ocean de apa si de amintiri, la fel de immense.

De fiecare data cand merg acolo parca noi aspecte mi se reveleaza, unele ramase in subconsientul meu de la vizitele anterioare, pe care o intamplare marunta le actualizeaza la adevarata lor dimensiune spirituala. De fiecare data pierd doua zile cu drumul si aceasta pierdere mi se pare un furt din bucuria sederii in tara.

Anul acesta am ajuns in tara Marti, 16 Septembrie, doua zile dupa hramul Bisericii Sfânta Cruce din America. Probabil ca ar fi trebuit sa mai raman cateva zile dupa hram, pentru a-mi linisti inima din emotiile pe care o asemenea sarbatoare le isca in noi toti: preot si credinciosi, asa ca emotia sosirii in tara s'a suprapus pe un fond sentimental deja sensibilizat, astfel ca ochii mei au fost mai deschisi, mai apti sa vada cele ce anii trecuti trecusera cu vederea. Am stat doua zile in Bucuresti si apoi am plecat la Brasov sa vad **Asociatia Cristiana,** a doctorului **Teofil Mija,** un fost detinut politic si care, eliberându-se si in mod spiritual dupa 1990, a infiintat aceasta asociatie pentru batranii saraci. In inchisoare, doctorul Teofil a fost foarte bolnav de tuberculoza, foarte bolnav. Dumnezeu l-a vindecat in mare parte, astfel ca puterea care i-a mai ramas, ca un dar sfânt, a pus-o in slujba celor batrani si neajutorati. Am gasit acolo lucrare minunata, aproape incredibila, cu devotament si nepasare pentru sine la toti cei ce lucreaza pentru semeni, de la medic pana la bucatar. Medici din oras vin la azil, dupa specialitate si consulta gratis pe batrâni, la nevoie.

Ca peste tot, si la Cristiana, câinii vagabonzi misuna cautând hrana si adapost. Ciudat este ca n'am vazut nici un câine vagabond slab. Toti sunt bine hraniti, oamenii se milostivesc de ei, ma refer la oamenii saraci. Am intâlnit un coleg de liceu in Tulcea, Abdulah Remzi, acum pensionar, care umbla mereu cu o punga mare in care are lapte, paine si alte lucruri de hranit câinii vagabonzi. Nu-i hraneste pe cei din oras care, si asa, sunt bine hraniti,

ci se duce peste Dunare unde sunt caini mai flamânzi. Uneori il mai si musca pentru ca sunt mai salbatici, dar pe el nu-l nelinisteste acest lucru, ii hraneste mai departe, nu-si face injectii contra turbarii si, in general, traieste in buna prietenie cu intreaga haita. Aproape ca in Cartile Junglei.

Am vizitat case de batrâni si aici in America. Poate ca cei de aici stau mai confortabil, poate mananca mai bine, dar acolo, la Brasov este altceva: acolo, toti sunt oameni, nu bolnavi si ingrijitori, ci pur si simplu oameni care se iubesc, se sbat pentru a mai obtine hrana de la vreo intreprindere, sau bani, sau medicamente. Si mai e ceva: pensionarii azilului se intrec in a-si face viata cat mai frumoasa. Camerele lor sunt camere românesti : covoare romanesti, perdele românesti, perne romanesti, tot ce fiecare a putut aduce de acasa pentru a nu se simti ca in azil, a fost adus aici. Am vorbit cu ei asa cum vorbesc cu batranii care stau in casele lor, la feciori sau le fiice. Nu am gasit decat o singura batrana suparata foc pe toata lumea, fiindca acolo in azil vin din cand in cand extraterestrii care-i chinuiesc pe batrani, ii musca cu dinţii, le rasucesc mâinile etc. I-am promis batranei ca voi lua masuri ca extraterestrii sa nu mai fie admisi in azil decat daca declara in fata doctorului Teofil ca nu-i vor mai musca pe batrani. Femeia a fost multumita. Avea deplina incredere in mine.

Doctorul Teofil Mija a fost foarte ocupat. Avea niste vizitatori din Germania, care au venit cu aparate de fotografiat sa-i fotografieze pe batrani, spunandu-le, in prealabil, sa zambeasca, au fotografiat camerele. Statusera vreo doua zile acolo si, in ziua care am venit noi, plecau. Au facut o donatie spitalului si doctorul cu surorile s'au bucurat. Mai ales ca, uneori, vin mosafiri straini, care fac o «vizita ameneasca» adica lunga, stau la spital, mananca, in chip democratic, cu bolnavii, ii cer doctoruluii sau vreunei surori sa-i plimbe cu masina prin oras si imprejurimi, se fotografiaza cu batranii si apoi pleaca. Nu-si inchipuie cat de greu isi procura doctorul Mija cele necesare pentru azil. Ne-a povestit doctorul de o familie din Franta care a venit vreo patru ani la rând la spital. Sotia era o frantuzoaica eleganta, cu ifose si care voia mereu sa fie servita cu ceva. In fiecare an, facea o promisiune solemna ca anul in curs va da o serata la nu stiu ce castel de pe Loara, pentru stragerea de fonduri in favoarea spitalului si, de fiecare data, din motive tehnice, balul se amana. In al cincilea an nu a mai venit, asa ca balul celebru din castelul de pe Loara a ramas un vis neimplinit. Doctorul Mija şi administratia azilului au rasuflat usurati.

Am mai vizitat doi artisti in Brasov: o doamna Dorina Dutkay, pictorita de icoane pe sticla, icoane care urmeaza scoala de pictura pe sticla din Fagaras si pe cea de la Nicula. Toate aceste icoane sunt vandute pentru procurarea de fonduri pentru azilul doctorului Mija. Al doilea artist a fost un

sculptor in lemn, coleg de inchisoare cu mine şi cu Marcel; lucreaza in stil popular, este cunoscut in tara, participa la toate expozitiile de sculptura.

De la Braşov am mers la Timisoara. Un prieten din New York ma rugase, stiind ca merg in tara, sa trec si prin Timisoara, unde avea loc nunta nepotului sau. Fiindu-mi un prieten drag, am raspuns invitatiei lui si am mers acolo spre a participa ca preot slujitor impreuna cu preotii locali ai Bisericii. Am fost primit cu dragoste de preoti si de nuntasi, insa imediat dupa slujba cununiei, am plecat pentru ca trebuia sa fim, in zori, pe Valea Jiului la manastirea Lainici, la slujba.

Soferul nostru era un tânar judecator din Bucuresti, de care ne leaga, pe Marcel si pe mine, multe amintiri comune, de pe cand el era o «bobita» de copil (pentru Marcel), iar pentru mine, cand l-am cunoscut, era un adolescent, probabil, in penultima clasa de liceu. Acum este judecator cu copii si cu mustata si nu-i mai spuneam decat d-l presedinte, spre compensarea multor ani când nu-i spuneam decat «bobita», diminutiv care nu-l prea bucura atunci. Mai tarziu, voi vorbi ceva mai mult despre el, fiindca ne-am amintit impreuna un episod din viata mea, cand, eliberat din inchisoare, eram in domiciliu obligatoriu si am facut o isprava impreuna cu el si cu Marcel.

Pe Valea Jiului am dormit peste noapte (am ajuns foarte tarziu) la un prieten de-al domnului presedinte (ii spuneam asa pentru ca era presedinte de sedinta judecatoreasca), un tanar inginer intreprinzator, si el cu doi copii, credincios, cinstit si prezent la toate slujbele religioase din Targu Jiu sau la Manastirea Lainici. Am mai stat o vreme de vorba si apoi ne-am culcat. Mi-a placut tanarul inginer Dan Calugarul, sotia sa si cei doi copii – se intelege. Ma bucur de fiecare data când merg in tara si intalnesc astfel de tineri credinciosi, cu o meserie temeinica, plini de credinta, cu familie bine intocmita. Fara indoiala ca tara si biserica, intr'un viitor nu prea indepartat, cand sechelele comunismului vor dispare in mare masura si toti acesti guvernanti plini de pofte salbatice de imbogatire si slugarnicie fata de America si fata de Europa Unita vor fi tarana (ca si noi de altfel), se va sprijini pe acesti tineri care cunosc si practica si credinta si cinstea si iubirea de neam si de semen. Atunci Biserica si ierarhia ei ii vor descoperi ca pe o generatie noua de care pana atunci parca nici nu au stiut, preocupata de bunele relatii cu puterea si neluand seama la tinerii care se ridica din umbra bisericilor de sate si de orase.

Cu ochii la puternicii zilei, mare parte a ierarhiei, dorind sa acopere nevoile de construcție de biserici, ignora forta noii generatii, nu si-o asuma si nu intelege ca pentru biserica istorica exista un viitor, nu numai un prezent.

A doua zi, disdedimineata, am plecat la manastire. Sotia lui Dan si copiii, urmau sa vina mai tarziu. Cred ca distanta pana la manastire era mai mare de o jumatate de ora. Am trecut prin câteva sate. Defileul Jiului era de o frumusete salbatica, pe care lucrarile de aranjare a drumului si de priponire a stancilor spre a nu se prabusi nu o imblânzeau deloc. Dan ne explica pe scurt ceva despre satele prin care treceam. La un moment dat ne-a spus un lucru şocant: in satul prin care treceam, preotul avea doua carciumi. O clipa am glumit, intrebându-ne daca preotul facea o impartire dreapta a timpului intre cele trei slujbe: carciumar in doua stabilimente si preot in Biserica. Am tacut insa repede. Mergeam la slujba si nu se cuvenea sa judecam pe semenul nostru. Acum insa, fara sa condamn, ma intreb daca cele doua profesii sunt compatibile si de ce ierarhii locului nu iau nici o masura. Nu e de mirare ca din satul acela oamenii se duc la mânastire, cei cerdinciosi, iar mai putin credinciosi isi pierd, probabil, sufletul in cârciumile slujitorului bisericii.

Vederea manastirii ne-a intors total gandul si inima spre Dumnezeu. Manastirea are doua biserici: una veche si mai mica, si una noua, foarte incapatoare si foarte frumoasa, inca neterminata, dar se vede ca va fi o biserica deosebita. Câtiva monahi incepusera ceasurile. L-am rugat pe Dan sa nu spuna nimanui ca sunt in biserica. Cand insa un calugar l-a intrebat, a trebuit sa spuna adevarul. Staretul m'a chemat in altar. Era prea tarziu ca sa mai pot sluji, dar m'a rugat sa predic, ceea ce am şi facut.

La sfarsitul slujbei, am fost invitati la staretie sa luam masa cu staretul. In timp ce mergeam spre staretie, insotit de câtiva calugari si de cei cu care veniseram (s'a adaugat si sotia cu copiii lui Dan), ma opreste un calugar de vreo 35 de ani cu un chip palid-pamântiu, aproape de chipul unui om mort, care m'a intrebat: *"Parinte, eu sunt tare bolnav, rinichii mei nu mai lucreaza şi doctorul mi-a spus sa manânc carne.* (Manastirea are program atonit cu nemâncare de carne). *Si manânc carne, parinte, unde nimeni nu manânca dintre frati? Oare ma mantuiesc, parinte, daca incalc canonul manastirii? Eu nu vreau sa mananc. Ma voi mantui, parinte.»*

M'am bâlbit putin, fiind luat pe neasteptate, dar apoi am cautat sa-l linistesc. I-am spus, daca staretul sau i-a ingaduit sa manance carne, poate s'o faca fara teama de pedeapsa lui Dumnezeu, fiindca are deslegare de la superiorul sau ierarhic. El totusi era speriat si continua sa planga pentru mantuirea lui. Calugarii care ne insoteau l-au linistit si ei cum au putut, unul l-a insotit spre chilia lui. Il urmaream cu privirea si desi nu-l mai auzeam, imi dadeam seama ca monahul bolnav continua sa planga pentru pacatul mancarii de carne.

Calugarii ramasi cu noi ne-au spus ca rinichii celui bolnav nu mai functionau de fel ca avea implantat in trupul sau aparatul de dializa care se pornea de patru ori pe zi si ca nimeni nu-l putea convinge ca, in starea lui, mâncarea de carne nu putea fi socotita un pacat. M'am gândit multa vreme dupa aceea daca teama lui nu era o disproportie de gandire asupra pacatului. Sf. Apostol Pavel spune: *«Dar nu carnea ne face pe noi placuti lui Dumnezeu; nu castigam nimic daca mancam din ea si nu pierdem nimic daca nu mancam. Dar luati seama ca nu cumva aceasta slobozenie a voastra sa ajunga o piatra de poticnire.»* **(1 Cor, 8: 8-9)**

Calugarul se temea de poticnire. Aceasta intamplare mi-a adus aminte de un frate de la Rarau, pe când staretea acolo ieroschimonahul Sandu Tudor, acum pe cale de a fi canonizat, pentru sfintenia şi moartea lui martirica in inchisoare. Un frate bolnav de tuberculoza a intrat in spital, fara binecuvântare. Dupa o vreme s'a intors, adus de un alt frate şi se ruga de starețul sau sa-i faca o supa de gaina, ca doctorii ii spusesera sa manânce supa de pui ca sa se faca sanatos. Staretul i-a spus ca n'a venit la mânastire sa manance gaini fripte. L-a pus la lucru, (ceva mai usor) la carat lemne taiate, etc. In câteva luni, fratele s'a intremat, s'a ingrasat si a uitat curând de boala. Era oare ceva asemanator şi cu acest monah? In orica caz, m'a impresionat strictetea lui in privinta pacatului si ma gandeam cate pacate facem noi mereu, câte compromisuri, mult mai grele decat mancarea de carne facem, ziua si noaptea, pe fata si pe ascuns si nu plangem pentru ele, nici macar nu le socotim pacate.

Masa a decurs in liniste. Am pus câteva intrebari parintelui Staret in privința manastirii, in special, cu privire la prezenta credinciosilor din jur. Mi-a confirmat, ceea ce, de fapt, constatasem si eu, vazand biserica tixita de credinciosi laici intr'o Duminica obisnuita. Mi-a spus ca asa este in fiecare Duminica si iarasi m'am gandit ca aceasta fuga spre manastiri a laicilor are doua explicatii: fervoarea credintei, sau lipsa de daruire a preotului din sat.

Am retinut o afirmatie facuta in treacat de staret: pregatindu-se pentru hramul manastirii, staretul a poruncit sa se cumpere 500 de kg de peste proaspat. La fiecare hram,, spunea el, vrem sa dam crediniosilor ceva de mancare, aşa cum putem. Pe unde pot mananca si ei: pe mese, pe banci, pe scaune, pe iarba, fiecare pe unde apuca. Anul acesta, la Hram, staretul a constatat ca venise mai multa lume si a mai poruncit inca 500 de kg. de peşte congelat, fiindca peste proaspat nu a mai gasit. Pana la terminarea Sf. Liturghii, a predicii si a miruirii, fratii si ajutoarele lor au terminat de gatit o mie de kg. de peste si fiecare a mancat si au dat toți slava lui Dumnezeu impreuna.

L-am rugat pe staret sa-mi spuna daca parintele Adrian Fageteanu, de la Sf. Manastire Antim este cumva la Lainici. Citisem pe internet ca parintele Fageteanu ar fi fost rapit de un fel de comando si dus nu se stie unde si nici de ce. Acum aflam ca este acolo, la schitul din munte numit **Locurele**. Am plecat cu doua masini, a noastra si a mânastirii, parintele staret voia si el sa-l viziteze pe parintele Adrian. Drum de munte, nepietruit, prapastios. Inaintam incet si, la un moment dat, s'a deschis o poiana larga de câteva hectare, cu iarba frumoasa pe care pasteau cateva vaci cu lapte si altele mai tinere. Din loc in loc, pomi roditori, mai mult meri, alcatuiau o livada rara, extraordinar de nelumeasca. Pe coasta, o biserica mica-mica, un fel de bijuterie, in care incap câteva persoana si o casa pe masura, din lemn, ridicata pe butuci in care intrai pe o scara din scanduri cu cateva trepte. Usa scarii dadea intr'un fel de pridvor inchis.

L-am gasit pe Parintele Adrian sanatos, si destul de agil pentru varsta lui de peste 90 de ani. Fusese inchis pentru **Rugul Aprins,** intemeiat de Sandu Tudor, ieroschimonah mort la Aiud, grup din care facusera parte o serie de mari personalitati ale culturii si teologiei române: parintele Ghius, parintele Staniloae, parintele Sofian, parintele Papacioc, parintele Petronoiu, parintele Scrima, monahul (pe atunci) Plamadeala, V.V.Voiculescu, Mironescu, etc. etc. Parintele Fageteanu arata destul de bine: doi frati tineri, unul chiar foarte tanar, aveau grija de el. Casa era simpla, calugareasca, mirosind a foc de lemne, a mere si a tamaie. Scaunele de lemn care ne fusesera aduse scartaiau usor când ne miscam. Se instalase o atmosfera de taina monahala.

(urmare in numarul viitor)

Calatorie prin Duhul Romaniei 2

Preot Gh. Calciu

(Urmare din numarul trecut)

Intr'o astfel de atmosfera, nu poți trece direct la lucrurile lumesti, ca de pilda, la intrebarea plecarii parintelui Adrian de la Antim la Lainici si la motivele acestei plecari oarecum…intempestive.

Ne-am amintit de inchisoare, de adanca viața duhovniceasca pe care o aveam acolo, cu durere, dar si cu piosenie, ne-am adus aminte de cei adormiți in Domnul, prin torturi, prin foame si boli netratate, prin suferințe. Mai ales, ne-am amintit de Gherla si de Aiud, unde cei morți nu au avut parte de un mormant cunoscut, dar ei sunt adanc ingropați in sufletele noastre si, asa cum spune parintele Larion, ucenicul parintelui Sandu Tudor, mort martiric in inchisoarea Aiud, sa nu ne miram daca vreodata, se vor descoperi in cimitirul inchisorii de acolo, moaste in gropi fara nume si fara cruce.

In cele din urma, parintele Adrian Fagețeanu a inceput sa ne povesteasca de ce a plecat de la Sf. Menastire Antim. Atunci am aflat ca, de fapt, aceasta manastire Lainici a fost primul lui loc de monahism si totdeauna el a considerat Lainici drept manastirea lui de metanie si acum, la varsta batranetii inaintate, s'a intors la locul unde se va odihni vesnic. Parintele ne-a spus ca a mai avut si un motiv personal, dar care nu are nici o legatura cu ceva din afara lui. Am respectat aceasta discreție si ne-am despărțit cerandu-i binecuvantarea, ca unui presbiter ce era. M'a urmarit o vreme figura lui senina, incadrata de barba alba si de ochii lui stralucitori.

De la Targul Jiu am plecat spre Bucuresti in graba mare, fara a ne mai opri undeva, fiindca eram grabit sa ajung in satul meu natal, Mahmudia, asezat pe malul brațului sudic al Dunarii, numit Sfantul Gheorghe. Este cel mai frumos sat din lume, pentru ca este primul sat pe care ochii mei de copil l-au vazut si pentru ca niciodata nu-l voi putea vedea decat cu ochii copilului de atunci: misterios si fermecator, din care repede ajungi in balțile Deltei Dunarii cu o vegetație coplesitoare si o flora atat de bogata, in care nici macar legendele locale nu se mai puteau descurca si cu pasari, animale si pesti care se amestecau ametitor in imaginația noastra, tineri si batrani, deopotriva.

Cel mai important lucru era ca acest braț al Dunarii se cheama Sfantul Gheorghe fiindca marele mucenic urmarise scorpia care cauta sa scape ascunzandu-se in Marea Neagra spre care fugea exact pe acest curs, unde s'a instalat brațul Dunarii dupa aceea. Balaurul era grav ranit, alerga spre mare miscandu-si coada uriasa ca in svarcolire, ceea ce explica de ce bratul acesta

al Dunarii face tot felul de meandre si cotituri. Cand a ajuns la malul Marii Negre si era gata sa se ascunda in apele ei adanci, unde nici sfantul nu i-ar mai fi putut face nimic, s'a inalțat calul alb al mucenicului pe doua picioare, a sarit pe balaur, in asa fel, incat sulița sfantului Gheorghe a putut sa strapunga balaurul prin inima. Scorpia s'a tot sbatut pana la apusul soarelui - serpii raniți, chiar cu capul taiat, nu mor pana la apusul soarelui - si tot miscandu-si coada, a largit sanțul urias pe care il facuse si de aceea Dunarea are gura de varsare asa de larga. Mama stia exact si cate lovituri de sulița primise balaurul si stia de la cei batrani de cate ori si-a miscat coada pe malul marii pana ce soarele a asfințit si balaurul a putut muri. Nu mai țin minte toate acestea din cauza usuratații mele, dar nu m'am indoit nici o clipa ca batranii au stiut exact numarul si nu s'au inselat nici macar cu o iota.

Familia mea era intr'o mare «dardora», cum se spune la noi, adica agitație, framantare: una din fetele (are trei) unuia dintre nepoții mei de frate (am mai mulți) urma sa se marite inainte de inceperea postului Craciunului si un maritis sau o insuratoare nu este o chestiune de joaca in satul meu. Noroc ca mirele era de la oras si acolo lumea este mai naroada, asa ca numai jumatate de sat era in dardora. Orasul dormea nepasator. Am nemerit in mijlocul framantarilor, asa ca venirea mea nu a facut prea mare valva, ca in alți ani. Sigur, au venit neamurile sa ma vada, au venit si supraviețuitorii generației mele – tare puțini au mai ramas! Dupa cateva zile am plecat la Galați unde trebuia sa ma astepte domnul presedinte de sedința judecatoreaca impreuna cu Marcel, ca sa plecam spre manastirile din Moldova. M'a dus mireasa cu sora ei, cu masina lor.

Ma uitam la pamantul Dobrogei, de care, parca ma mai rupeam odata: aspru si neimblanzit, opunand-se oricarei civilizari, a inghițit, in scurta vreme, «Canalul Morții», a digerat cu nemilostivire toate canalele de irigație facute de tehnica socialista, a digerat țevile si s'a umplut de spini si de ciurlani proclamandu-si cu ariditate independența si salbaticia. Bravo, pamant natal!

La Galați, un pod urias, caruia i se spune bac, ne-a trecut Dunarea din Dobrogea pe tarmul celalalt al orasului. Era plin cu masini, cu caruțe si camioane, cu oameni care umblau pe picioarele lor, nu pe roți. Dunarea era sura si ursuza, la fel cu pamantul Dobrogei. Batea un vand subțire si taios, bacul salta pe valuri urmandu-si drumul cu incapațanare. Imi era frig (nu eram pregatit pentru o asemena vreme), dar am ramas pe punte ca sa privesc pamantul framantat al Dobrogei, dealurile ei sterpe, fara copaci, numai cu tufisuri mici, dealuri pe care alearga noaptea strigoii neadormiți ai crimelor din perioada comunista si din care strabatea trufia unui pamant vechi si darz, care nu s'a lasat infrant de navala agresiva a Carpaților, cand acestia s'au

nascut, ci, cu manie, i-a obligat sa faca un cot spre apus, dand astfel nastere Carpaților Meridionali. In realitate, dealurile Dobrogei sunt munți, munți autentici, care au creat acest scut dobrogean neclintit din vechime, dintotdeauna, fiind prelungirea lanțului de munți Hercinici.

Cand s'au nascut munții Carpați, venind navalnic spre Sud ca sa cucereasca Dobrogea, dealurile acestea de piatra, munții acestia batrani, nobili si adevarați, care astazi nici peste umar nu se mai uita la neastamparații Carpați, sau, daca se uita, o fac cu un dispreț suveran, s'au uitat la ei cu incruntare si Carpații, cuprinsi de o frica pe care, in tinerețea lor nepriceputa nu si-o puteau explica, au cotit inspaimantați si au facut ei pe acolo ce au putut: un lanț de munți, varfuri, pasuri si chei, izvoare si ape… ma rog, nu puteau ei sa aiba mandria salbatica a munților Dobrogei.

Nici nu mi-am dat seama cand a ajuns bacul pe malul celalalt. Acolo ma asteptau Marcel si domnul presedinte care (presedintele) a venit repede la bac si m'a rugat cu cerul si pamantul sa cobor printre ultimii de pe bac, fiindca voia sa inregistreze pe hartia fotografica acest moment teribil si neințeles, cand un fel de Mohican dobrogean (termenul Mohican se asociaza necesar cu epitetul "ultimul") invada pasnic (termen cu multe conotații politice) pamantul Moldovei.

Am acceptat fara sovaiala. Din (ne)fericire, n'am vazut niciodata aceasta fotografie, deci nu o pot produce in paginile articolului. S'ar putea ca hartia fotografica sa nu fi putut suporta acest extraordinar moment, sau, pur si simplu, munții Dobrogei s'au incruntat o clipa si hartia fotografica s'a parjolit ca de un foc. **(va urma)**

Calatorie prin Duhul României 3

Preot Gh. Calciu

(Urmare din numarul trecut)

In Galați aveam de facut o vizita: un calugar american, aparținând de episcopia greaca de stil vechi, ma rugase sa ma interesez daca nu aş putea gasi un calugar sau doi, pe la o mânastire din România care sa țina de stilul vechi, pentru ca ar fi dorit sa-şi sporeasca mica lui comunitate. Mai era o condiție: macar unul dintre calugari sa fie tâmplar. Ne-am dus la mânastirea care Tine de vechiul calendar ca sa-l intrebam pe starețul de acolo. O femeie care vindea obiecte şi carți religioase şi care ştia despre mine (in perioada de persecuție protestasem impotriva darâmarii unei mânastiri stiliste care era chiar in spatele Blocului in care locuiam - in Apusului - şi impotriva desgroparii episcopului inmormantat in altar şi ducerea osemintelor lui intr'un loc necunoscut sau arderea lor) ne-a spus ca starețul era la o sfințire de casa, in Galați şi ca-l va anunța.

Intr'adevar starețul s'a intors curând. Era un barbat de peste 60 de ani, inalt, bine legat şi jovial, care ne-a imbrațişat pe toți trei cu efuziune spunând, printr'o parafrazare a spuselor Sfintei Elisabeta, mama Sf. Ioan Botezatorul, catre Maica Domnului, care venise s'o vada in cea de a şaptea luna a Elisabetei: *«Si de unde cinstea aceasta ca sa vina pe la noi chiar parintele Calciu?»* Nu banuisem ca un simplu protest scris şi citit la Europa Libera putea naşte un val atât de autentic de recunoştința. Ne-a ospatat calugareşte, ne-a aratat mânastirea şi imprejurimile cu biserica, toate foarte frumoase. I-am invidiat pentru terenul uriaş al mânastirii, amintindu-mi ca in jurul bisericii noastre din Virginia, care are ca pamânt o suprafata, cel mult egala cu suprafața construcției şi ca un asemena pamânt ca al lor, ar costa la noi, cel puțin, trei milioane de dolari.

Zona bisericii noastre este cea mai comerciala, probabil, din toata Virginia. Un teren vecin cu noi, mai puțin de 2/3 ha. costa doua milioane. La 2-3 km. mai departe, aceeaşi suprafața costa numai un million. Starețul ne-a descurajat şi ne-a incurajat. Descurajarea era ca nu avea nici un calugar de dat, poate numai de luat (de catre ei); incurajarea: sa ne ducem pe la mânastirea Slatioara din Moldova, unde traieşte episcopul lor şi sa-i cerem lui (probabil avea de dat), eventual, sa vorbim cu el la telefon. **Ne**-am despar¡it cu aceeaşi efuziune. Desi am fi dorit sa mergem şi pe la controversata mânastire Vladimireşti, timpul in care ne-am tot foit prin Galați, pe la mânastire, cafeaua şi taifasul moldovenesc, ne-au intârziat, aşa ca am hotarit sa mergem fara popas pâna la mânastirea Sfinților Arhangheli de la Petru Voda. Am o dragoste deosebita pentru aceasta mânastire şi o

pietate deosebita pentru Parintele Iustin Pârvu, starețul mânastirii, probabil cel mai tare, dupa duh, monah al mânastirilor româneşti, mai ales acum, când parintele Cleopa s'a dus la cer, printre sfinți. Dupa ce am parasit şoseaua, maşina se mişca incet, cu precauție, ca un cal de munte care cauta cu grija unde sa-şi puna picioarul: drumul era de țara, cu pietriş şi pietre mai mari aruncate la intâmplare, zdrobite şi asvârlite pe margini de roțile caruțelor, ale maşinilor şi tractoarelor, facând din drum o adevarata osteneala pentru maşina şi pentru domnul Preşedinte,* şoferul nostru de lux.

Inainte de a fi fost arestat, aveam obiceiul sa merg, din când in când, la Sfânta Mânastire Crasna, care nu avea drum de acces pentru maşini aşa ca o parte din drumul spre ea se facea cu piciorul. Minune mare, bucurie deplina. Nici un turist, nici un vântura lume, numai credincioşi şi pelerini. Aveam acolo o dragoste duhovniceasca: un elev de-al meu de la seminar, care se calugarise. Il chema Stânga. Fusesem cu câțiva elevi de-ai seminarului la calugarirea lui. In timp ce eram in inchisoare, Dumnezeu l-a chemat la scaunul episcopal. Sa-i dea Dumnezeu o cât mai autentica minte arhiereasca, o dragoste fara limita pentru Iisus şi pentru Sfânta Fecioara, grija pentru Biserica şi pentru credincioşi, sa fie un ierarh asemenea Sfântului Nicolae şi Sfântului Spiridon.

Mergeam acum, nu pe jos, ca la Crasna, ci cu maşina şi incercam aceeaşi bucurie ca atunci, deşi nu ma osteneam, dar ştiam ca drumul acesta prost, gropile acestea şi noroiul cern pe vizitatorii mânastirii ca o sita deasa, nelasând sa treaca decât pe cei cu credința. Pe vale venea un tânar citind dintr'o carte, poate işi citea canonul de spovedanie şi impartaşanie. Intram intr'o alta lume cu oameni care se ingrijau de mântuirea sufletului lor. Femei batrâne cu traiste pe umar, cele mai multe ținând de mâna câte un copil sau chiar doi, urcau incet şi cu opriri dese. Fiecare pas era, de fapt, o rugaciune, chiar daca nu era rostita, fiecare pas spre mânastire era, fara indoiala, un urcuş spre desavârşire.

Am ajuns pe inserat. Incepuse Vecernia. Trebuia sa-l intâlnim pe Daniel, un tânar din biserica noastra, care se repatriase cu soția şi copilul cu aproape un an inainte. Daniel a venit mai târziu.

Se schimbasera multe lucruri, mai aparusera cladiri noi, dar nu le prea luam in seama, pentru ca, ceea ce nu se schimbase de fel, era aceeaşi adânca duhovnicie pe care o cunoascusem cu doi ani inainte. Oameni care se grabeau spre biserica pentru a prinde privegherea, alții care stateau in şir la uşa chiliei Parintelui Iustin sa se spovedeasca. Tot ca in trecut, aceasta coada lunga de penitenți asteptând marturisirea pacatelor şi iertarea incepea disdedimineața şi, dupa miezul nopții, erau tot atât de mulți. Parintele Iustin şade in scaunul spovedaniei câte 17 ore in şir. De aceea am spus ca este cel

mai tare calugar contemporan, caci puterea aceasta de a sta acolo, nemâncând şi nebând aproape nimic, vine de la Dumnezeu.

In jurul mânastirii s'au aşezat câţiva tineri intelectuali, care şi-au cumparat acolo casa şi pamânt şi care ţin de mânastire cu duhul. Indemnul cumpararii vine de la parintele Iustin care doreşte sa aiba in jurul mânastirii numai vecini credincioşi, dar acest indemn se dovedeşte acum un adevarat dar de inainte vedere, caci acum, cu noua constitutie a guvernului, orice strain poate cumpara pamântul din jurul mânastirii şi sa trânteasca acolo o crâşma, o discoteca, sau alt locaş de desfrâu, pentru ca dracul nu numai ca nu zideşte biserici, dar şi pe cele care exista vrea sa le distruga. Noua constituţie da dreptul oricarui strain sa cumpere ce vrea şi unde vrea, nimic nu protejeaza patrimoniul spiritual al ţarii.

Am participat la slujba de noapte. Din când in când, câte un credincios care, probabil, isi mai amintea de mine venea sa-mi sarute mâna, sau câte o maica. Am observat un lucru ciudat şi nu cred ca ceea ce voi spune acum işi are sursa in pietatea deosebita pe care o am pentru parintele Iustin, care ar putea sa-mi influenţeze sentimentele: Când mergi intr'o mânastire de calugari, şi când ei trebaluiesc prin curte, şi când slujesc in biserica, sunt aceeaşi. La Petru Voda este ceva deosebit: monahii aceştia tineri, in biserica par aerieni, parca ar fi coboriţi dintr'o alta lume, au in ei ceva ingeresc. Nu vreau sa spun ca ei sunt ingeri, dar atmosfera de credinţa instituita in aceasta mânastire, şi nu numai de catre parintele Iustin, ci, mai ales, de puterea credinţei pelerinilor, monahii iau chipuri ingereşti in biserica.

Daniel cu Maria şi cu copilul lor Pavel, care este şi finul meu de botez, au venit la biserica. M'am bucurat sa-i vad. Pavel m'a intrebat daca am venit cu maşina mea şi s'a intristat când i-am spus ca nu, dar i-a trecut repede. In timpul privegherii a adormit in braţele mamei sale. Mai erau şi alţi copii, care stau in caminul pe care mânastirea l-a construit pentru ei. Sunt copii de ţarani saraci din jur, copii buni, pe care mânastirea ii ingrijeşte pe durata şcolara, le da mâncare, adapost, incalţaminte şi imbracaminte şi pe care ii va susţine pe toata durata şcolarizarii, pâna işi vor face o meserie, unii, iar alţii, pâna la facultate, inclusiv. Erau copii mici, care-şi faceau cruci dese, ingenuncheau şi se rugau şi, in curând, cei mai mici au adormit şi ei. Ii supravegheau cu dragoste şi grija nişte maicuţe.

La sfârşitul privegherii, ne-am dus sa-i sarutam mâna parintelui Iustin. Era trecut de mult de miezul nopţii. Parintele i-a binecuvântat pe penitenţii care erau in stare sa stea acolo toata noaptea pentru spovedanie şi i-a indemnat sa vina a doua zi dimineaţa. Am stat vreo ora de vorba, am mâncat ceva şi am mers sa ne culcam intr'o odaie pe care ne-o rânduise parintele stareţ. Era o odaie cu trei paturi, cu o fereastra in spate şi cu uşa care dadea

pe un ceardac comun. Dupa o calatorie indelungata şi dupa priveghere de noapte, lunga şi ea, ne-am odihnit bine, fiecare in patul lui. A doua zi ne-am sculat disdedimineața pentru slujba. Am gasit penitenții inşiraţi la uşa chiliei parintelui stareț.

Soarele rasarea şi lumina din plin biserica. Era ca şi cum ne-am fi intors cu circa 500 de ani inapoi şi ochii noştri priveau miraţi o mânastire proaspat zidita de Stefan cel Mare.

Biserica aşa arata: pictata in exterior ca cele din secolele anterioare, cu scenele cunoscute din viața Mântuitorului, cu chipurile sfinților la care se adauga o serie de sfinți noi, cu scena Judecații din Urma, care ocupa peretele de vest integral, intr'o clipa te simți transportat in lumea de credința fierbinte a secolelor anterioare, la creştinismul genuin al stramoşilor noştri şi la dragostea lor de cele sfinte.

Dupa ce am mâncat, am plecat spre Iaşi. Aveam o conferința la Casa de Cultura Pogor. Marcel are o legatura de rudenie prin alianța cu casa Pogor, in sensul ca, Dana, soția lui Marcel, este descendenta din Negruzzi, care se inrudeau cu Pogorii.

Conferința a avut loc in sala de expoziție a picturilor lui Pogor-fiul. Frumoasa sala! Audiența selecta şi bine educata. Tema conferinței era naționalism şi credința, conferențiari: Ravan Codrescu, Marcel Petrişor şi eu. Marcel s'a sprijinit mai mult pe improvizație, fara a fi parut banal sau sincopat, dar s'a simțit improvizația. Razvan Codrescu a fost, ca de obicei, temeinic, locvace şi convingator. Tema mea a fost oarecum laturalnica. Am vorbit despre **Rugaciunea pioasa**. Probabil ca unora li s'a parut neintegrata in tematica generala, dar ținta mea a fost sa arat ca adevarata rugaciune te integreaza in comunitatea universala a rugaciunii creştine, neanulând sentimental de solidaritate cu ai tai, cu neamul in care te-ai nascut şi traieşti, cu care mergi la Judecata şi te mântuieşti sau te pierzi.

Pe tot parcursul calatoriei mele prin Duhul Româmiei, pentru ca aceasta calatorie am dorit sa fac şi am facut-o; fiindca scufundarea mea fost, in mod deosebit, in duhul Moldovei, am constatat o anumita nemulțumire la unii preoți, la unii credinciosi şi, mai ales, la unii monahi. Nu am reuşit sa înțeleg daca ierarhia Moldovei are vreo vina in aceasta nemulțumire, sau un duh al nemulțumirii şi-a facut loc in inimile oamenilor. Nu am avut nici o intâlnire cu vreun ierarh din Moldova, nu pot spune ca am aflat ceva de la ei, dar ceea ce am constatat este ca unii preoți sunt nemulțumiți de faptul ca nu li se recunosc stradaniile şi acțiunile bune, iar la monahi este opoziția la tendințele ecumeniste ale ierarhiei şi spaima ca aceasta tendința eretica le va tulbura via¡a de rugaciune, via¡a sporita in duh a mânastirilor şi chiar puritatea ortodoxiei.

La mânastirea de la Petru Voda, Inalt Preasfinţitul Mitropolit Daniel nu a mai fost de ani de zile. Vizita unui ierarh este o bucurie şi trebuie sa fie. Misiunea sacra a ierarhului este sa faca din vizita lui canonica o bucurie duhovniceasca pentru cei vizitaţi. La sf. mânastire Sihastria, Inalt Preasfinţitul a trimis nişte calugari catolici pentru savârşirea unei liturghii ecumenice. Monahii au protestat printr'o scrisoare semnata de vreo 80 de traitori, ca sa nu fie intinata viaţa lor atât de ortodoxa şi memoria celor care au fost faclii de credinţa pentru intreaga ţara şi chiar pentru intreaga ortodoxie, prin imixtiunea grupurilor ecumenice şi prin intinarea altarelor prin aceasta slujire. Slujba ecumenica trebuia sa aiba loc in Biserica noua a mânastirii care este deosebit de frumoasa, poate prea frumoasa pentru inimile umile ale monahilor.

Inalt Preasfinţitul s'a suparat rau, a venit la mânastire şi a cerut sa-i vada pe cei care au semnat scrisoarea. Unii dintre ei s'au speriat şi şi-au retras semnatura. Se pare ca acest lucru l-a mai mângâiat pe Preasfinţitul. Probabil ca, legal, a fost bine, legalitatea insemnând, aproape totdeauna, litera moarta, care, la rândul ei ucide. Dar pentru realitatea spirtuala a mânastirii, pentru integritatea duhului ortodox, a fost o rana.

De multe ori am scris impotriva ecumenismului. Cred ca am spus tot ce puteam eu spune despre aceasta **«erezie a secolului nostru»** cum o numesc monahii greci. I-am cunoscut pe mulţi din conducatorii Consiliului Ecumenic şi am vazut compromisul lor sufletesc in faţa politicului şi dorinţa lor nestavilita de a compromite şi pe alţii, sau alte grupuri ortodoxe care işi apara puritatea credinţei. Pe unde am fost, monahii se intreaba cu durere şi nelinişte: *«Incotro mergem? Si pâna unde? Va trebui sa cautam alta jurisdicţie? Va trebui sa fugim in muţ¡i şi in paduri in sihastrie spre a ne mântui de ispita satanei? Vom fi oare vânaţi aşa cum ii vânau icnoclaştii pe aparatorii icoanelor?»*

Ceea ce vreau sa spun aici nu este pericolul ecumenismului in sine, poate ca lucrurile nu sunt chiar aşa de grave cum li se par monahilor, ceea ce subliniez prin cele spuse este tulburarea pe care satana, slujindu-se de lupta ecumenica, o pune in sufletele monahilor, şi nu nunai in inimile celor din România, ci din toata zona ortodoxa. Aşa se nasc neliniştile spaimei, aşa se naşte preocuparea salvarii personale de primejdiile lumeşti in detrimentul duhovniciei, aşa se nasc inceputurile unor compromisuri care, odata pornite, nu se ştie unde se vor opri.

Ceea ce scriu aici, aş fi dorit sa scriu direct ierarhilor. Cred ca o astfel de scrisoare ar fi fost sortita direct uitarii, lipsei de interes şi prilej de mânie. Nu ne ramâne decât rugaciunea pentru paza mânastirilor, pentru liniştea monahilor şi pentru neprimejduirea vieţii ortodoxe in ţara noastra şi in lume.

(Va urma)

*****Domnul preşedinte mi s’a plâns ca de când l-am numit **Bobița,** Dan şi ai lui (de la Râmnicul Vâlcea) numai aşa ii spun. Cât despre **Domnule Preşedinte,** nici o nadejde spune judecatorul

Cålåtorie prin duhul României 4

Preot Gh. Calciu

De la Iaşi ne-am întors iarăşi la Sf, Mânåstire de la Petru Vodå, care a devenit pentru noi un fel de adåpost de noapte. Participam la slujbe pânå după miezul nopții, mergeam la culcare şi dimineața plecam cu maşina så vizitåm mânåstirile din zonå.

La Dragomirna am încercat un sentiment de putere spiritualå şi materialå. Am våzut zidurile solide, turnurile de apårare, crenelurile şi interstițiile din ziduri pe unde se putea trage cu flintele în duşmani. Mânåstirea pare o cetate care îşi aşteaptå apåråtorii împotriva nåvålitorilor pågâni. In decursul istoriei sale sbuciumate, mânåstirea a fost arsă de mai multe ori şi refåcutå. Si aståzi stå ca o mânåstire-soldat, într'un post înaintat, gata så-şi punå viața pentru Hristos şi Biserica Lui românească. Parcå toatå țarå ar sta departe, în spatele acestei mânåstiri, singura care poate apåra credința prin luptå şi sacrificiu. Prietenul nostru – **State –** Dumnezeu så-l odihnească, este primul care a numit Dragomirna mânåstire soldat.

Nişte Måicuțe ne-au deschis muzeul şi biserica. Toate celelalte maici munceau pe undeva. Am ocolit Biserica, am intrat prin turnurile de apårare, am fåcut, într'o clipå, o excursie în timp. Parcå din zare se aratau hoardele tåtare pornite după pradå şi vedeam umbrele plåieşilor pândindu-i şi pregåtindu-şi flintele şi arcurile pentru a-i pierde pe vråjmai înainte de a atinge zidurile sacre ale mânåstirii.

Am coborît şi am mai ocolit încå odatå låcaşul sfânt. Am observat câțiva meri cu mere mici, roşii şi strålucitoare în båtaia soarelui tomnatec. Am adunat câteva mere de pe jos, påreau aproape ireale. Am muşcat din ele. Aveau un gust dulce acrişor, dar, ceea ce era de mirare era faptul cå aveau miezul roşu, aproape ca şi exteriorul fructului. Poate era sângele vitejilor care şi-au pus viața pentru salvarea Biseiricii şi a neamului. Stiu cå lucrul acesta nu este adevårat, dar pot presupune cå, printr'o credințå şi o înțelegere misticå a fenomenelor materiale, aceastå transmutare este posibilå. Si îmi place så cred în ea.

La Agapia, era slujba de searå în capelå. Nu am intrat. Am vizitat numai ce era în afara capelei. Pe când mergeam spre biserica mare, am întâlnit o maicuțå mai în vârstå. M'a întrebat cine sunt. Ea mergea la slujbå. I-am spus numele. Mi-a råspuns: *Am auzit eu de preacucernicia voastrå. Stai, pårinte, så-ți dau ceva!*

A bågat mâna adânc în buzunarul rasei cu care era îmbråcatå şî a scos un flacon mic plin cu mir de nard, pe care mi l-a dat. Apoi a plecat încet spre capelå. Parcå venise din altå lume şi pleca tot înspre acolo. Priveam în urma

ei până a intrat pe uşă. A fost un dar preţios. Nu pentru valoarea mirului, nici nu ştiu dacă este, cu adevărat, aşa de scump.

Mi-am amintit de un loc din Noul Testament. Era cu şase zile înainte de Paştele iudaic. Iisus poposise în casa lui Lazăr, cel pe care îl înviase din morţi şi I-au făcut masă. Maria a luat o litră cu mir de nard curat, *de mult preţ, a uns picioarele lui Iisus şi le-a şters cu părul capului ei, iar casa s'a umplut de mirosul mirului.* (**Ioan 12 : 3)**

Am citit undeva despre mirul de nard din vechime. Era foarte scump, cel mai mult venea din Tibet. Se punea, de obicei, într'un vas de alabastru cu gât lung, care se închidea la foc. Pentru a scoate mirul din vas, se spărgea gâtul vasului. Mirul trebuia consumat tot dintr'o dată, altfel se pierdea.

Parcă mi se spălaseră picioarele cu mir de nard, pentru că, aşa cum a spus Iisus la Cina de Taină, şi celor care sunt curaţi trebuie să li se spele picioarele pentru a fi curaţi tot. Eram eu oare curat? Sau mă mustra Domnul!

Am uitat să spun că, de la Galaţi am făcut un ocol pentru a vizita mormântul unui prieten de închisoare, de mare cinste. Judecătorul mă mustră pentru multele mele greseli. De aceea pun la subsolul paginii relatarea lui care mă scuteşte pe mine să mai greşesc, măcar la punctul acesta.* Mult mă mai ceartă domnul preşedinte şi, cu o precizie de articol din Codul Penal, mă întoarce de la rătăcirile mele prin duhul României, la geografia reală, la numărul de kilometri şi, ceea ce este mai grav din partea mea, la precizarea numelor oraşelor şi ale altor localitaţi pe care eu, din nepricepere, uitare şi lipsă de cunoştinţe geografice le încurc cu dezinvoltură.

Marcel are dreptate când spune că geografia e o disciplină ce nu v'a atras atenţia în mod deosebit. In partea a treia din "Călătorie...", aţi menţionat greşit "Râmnicu Vâlcea" în loc de "Târgu Jiu". Aşa că, dacă nu s'a tipărit "Buletinul" aveţi timp să îndreptaţi eroarea (neimportantă, ştiu!) îmi scrie judecătorul nemitarnic. Nu a mai fost timp. Buletinul se tipărise la venirea corectării pe internet. Să fie menţiunea aceasta «erata» pentru spiritul geometric al prietenului meu Bobiţă. Uneori sunt şi eu meschin şi vreau să-l judec pe judecător: Prietene Judecător Lucian Popescu, am scris aceasta poveste ca pe o călătorie prin **duhul României,** nu prin geografia ei.

---

*Aţi uitat poate să aduceţi cuvântul că, înainte de a lua de la Galaţi drumul Mânăstirii Petru Vodă, am făcut un mic ocol prin Tara Vrancei, întru pomenirea sufletului adormitului robului lui Dumnezeu, Simion Ghinea, dintru al cărui miez eu m'am îndestulat încă în vremea trecerii sale lumeşti. Amintiţi-vă cum am mâncat împreună în cimitirul din Vidra pere şi nuci din pomii răsădiţi întru prietenii noştri. Dumnezeu să-l ierte!

Poate nici nu am trecut pe la Târgul Jiului, poate nici nu am fost în România, poate numai duhul meu a cutreierat țara în lung şi'n lat, poate ca ce am povestit despre o mânăstire s'a întâmplat în alta. **Litera ucide, duhul dă viață**.

Am trecut Carpații prin toate trecătorile lui şi, ajunşi pe pământul Ardealului – ar trebui să spun: «când Marcel şi Bobiță au ajuns în pământul Ardealului» pentru că eu am dormit buştean şi nu m'am trezit decât atunci când soarele Ardealului m'a bătut pe pleoape. Eram de mult în Transilvania. Am trecut prin diverse sate cu casele aliniate nemțeşte, cu străzi curate, cu ziduri şi porți înalte şi închise, cu obloane verzi priponite la zid, cu şuri de paie şi cu cirezi de vite, aşa cum trebuie să fie satele cu «Oameni gospodari şi vii». Lăsam de o parte oraşele mari şi străbăteam satele româneşti cu suferințele lor istorice, cu bătăliile pentru dreptate şi cu lacrimile iobăgiei, până am ajuns la Cluj. Aveam acolo de vizitat un prieten şi un ierarh, păstrând în această relatare ordinea cronologică: Pe Radu Volcinschi şi pe IPS. Bartolomeu al Clujului şi al Feleacului.

Pe Volcinschi l-am găsit neschimbat: agitat, plănuind mereu schimbări sociale şi politice, complotând de dragul complotului şi sperând fără a obosi vreodată că Dumnezeu îşi va întoarce iarăşi fața către țara si poporul românesc şi că va pune un sfârşit nefericirii generale a neamului nostru. Prietenii, mai ales cei tineri, îl numesc **«Unchiulețul»** pentru grija lui față de tineri şi pentru statura lui măruntă şi mâncată cu necruțare de toate grijile naționale.

Aici ne-am spălat de necurățenia fizică a drunului, am mâncat gospodăreşte şi ne-am aşternut la vorbă îndelungată şi potolită despre viața de închisoare, amintirile noastre de câte ori ne întâlnim între noi şi cu noi, cei de altădată, astăzi măcinați de bătrânețe şi de neîmpliniri şi tot căutând soluții pentru durerile de azi ale neamului şi pentru mântuirea noastră şi a țării.

Unchiulețul ne aranjase primirea la IPS Bartolomeu. Mai fusesem la el cu doi ani înainte, tocmai când urma să-i apară BIBLIA, o traducere nouă şi în condiții tehnice şi editoriale atât de frumoase, încât, de la Biblia lui Serban şi până la el, nu cred să mai fi fost vreun eveniment cultural atât de important. Atunci ne dăduse explicațiile zămislirii în gând şi apoi în faptă a acestei vitejii a duhului prin care o nouă tălmăcire în româneşte a Sfintei Scripturi fusese realizată. Am explicat în altă parte cu ce muncă uriaşă, şi intelectuală, dar şi cu osteneala fizică
, cu ce rugăciuni şi invocări ale Sfântului Duh fusese realizată noua traducere. Acum l-am găsit pe IPS mai destins, mai interiorizat după terminarea traducerii şi a punerii ei pe piața credincioşilor.

Inalt Presfinţitul era în plina activitate. Mânăstirea de metanie a Inaltului este la Nicula-Gherla. Deşi numele de Gherla ne evoca tuturor celor care am trecut prin închisoare dureroase amintiri, pentru unii dintre noi, Gherla ne evocă la fel de puternic şi sfânta mânăstire de care, cel puţin pe mine, mă leagă niste fire de pioşenie şi de duhovnicie deosebite. Când eram profesor la seminarul din Bucureşti, adeeori mă duceam vara la mânăstirea Nicula-Gherla, unde era stareţ părintele Cleopa Nanu, cu care ne cunoşteam din închisoare. De obicei mergeam pentru zece zile, chiar în perioada hramului. Atunci veneau pelerinii la mânăstire, în grupuri, pe jos, cu cruci şi cu prapuri de la bisericile lor şi, adeseori, cu preotul satului în frunte, cântând imnuri adresate Sfintei Fecioare. Locuitorii satului Gherla puneau la poarta caselor găleţi cu apă şi căni pentru ca pelerinii să-şi potoleaca setea. Am făcut şi eu drumul pe jos, o singură dată, de la Gherla la Nicula, cale de vreo opt kilometri, Ce dulce şi rece era apa pe căldura si oboseala aceea. Ajunşi la mânăstire, oamenii se aşezau grupuri, grupuri, pe sate. Veneau câte 50-60 de mii de oameni. Daca priveai grupurile din jos, spre coastă, pentru cineva din zonă, văzând hainele cu care erau îmbrăcaţi pelerinii, ar şti din ce zonă sunt.

In semn de pocăinţă spre iertare, oamenii ocoleau biserica mică de lemn în genunchi şi în coate de câte 7 sau 9 ori.

Aici, la această mânăstire şi-a ales IPS Bartolomeu locul de odihnă veşnică şi de temporară odihnă, în cazul că va trebuie să se retragă din scaun. Când am ajuns la el, era tot transpirat de activitate: îşi împacheta cărţile din biblioteca personală pentru a le muta la mânăstire. Le împacheta şi scria cu grija pe fiecare cutie domeniul din care erau cărţile, pentru a le orîndui la fel şi acolo.

Venirea noastră i-a dat puţin prilej de odihnă. Am vorbit îndelung despre toate subiectele care ne priveau: închisoare, problema actuală a Bisericii noastre, relaţia cu statul şi cu lumea internaţională, succesiunea patriarhală în viitor. Unchiuleţul care, totdeauna este mai grabit cu concluziile, chiar înainte de a expune premizele, a întrebat:
Si cine credeţi că va veni Patriarh în cazul în care...?
Dumnezeu va avea grijă, cum a avut totdeauna de Biserică şi de neam.
Eu cred că cel mai potrivit aţi fi Inalt Presfinţia voastră.
Domnule Volcinschi, nu moare un patriarh de 88 ani ca sa vină în locul lui unul de 84.

Am tăcut toţi o vreme, stânjeniţi. Inalt Preafinţitul a chemat-o pe maică şi i-a cerut să ne facă, la fiecare, câte o cafea. *Să faci din cafeaua cea bună, maică,* a glumit el spre reaşezarea atmosferei normale. Iaraşi s'a încălzit atmosfera, am devenit iaraşi vorbăreţi şi nestingheriţi, am discutat

mult despre Biblie şi despre munca depusă de Inalt Preasfinția sa şi ne-a îmbucurat ierarhul Clujului dându-ne câte o Biblie la fiecare, cu dedicație. O biblie mare, legată în roşu, o ediție bibliofilă de mare frumusețe.

Mă uitam la Inalt Presfințitul. Un bărbat nu prea înalt, foarte bine legat şi musculos, de vioiciune surprinzătoare, cu o minte limpede şi o argumentație imbatabilă. Mă gândeam că, aşa cum era, ar fi făcut un bun Patriarh, cu duh, cu inteligență şi cultură generală şi teologică, cu o voce tranşantă şi cumpătată, cu o prezență de adevărat patriarh din Vechiul Testament cu autoritate şi dreptate.*

Ne-am despărțit. Fiecare strângeam cu dragoste la piept Biblia. Inalt Preasfințitul ne-a îndemnat să mergem la mânăstirea Nicula să vedem locuința pe care şi-o pregăteşte, biblioteca şi, mai ales, Biserica nouă care se construia. I-am sărutat mâna cu mulțumiri pentru primire. Judecătorul, (Domnul Preşedinte) era foarte emoționat. Işi uitase spiritul geometric, tăcea din gură şi cred că dacă l-aş fi întrebat care este definiția dreptului, mi-ar fi răspuns cu «Doamne, miluieşte», sau cu «Pre Stăpânul şi Arhiereul…»

Am plecat spre mânăstirea Nicula. **(Urmare, sper, şi sfârşit, în numărul viitor)**

***Un alt loc de odihnă şi de dragoste duhovnicească pentru mine a fost şi Sf. Mânăstire Râmeți, unde duhovnic era părintele Manolache, de isprava şi de vitejie duhovnicească. Am fost colegi la doctorat doi ani, apoi eu am intrat în tulburările mele cu securitatea. Mergeam la Râmeți tot aşa de frecvent ca şi la Nicula. Părintele Manolache a murit muncind. Era foarte harnic şi foarte aspru cu penitenții. Uneori il auzeam cum striga la cei pe care ii spovedea. Dar oamenii aceasta doreau, mustrarea ca un îndemn spre curațire. Mi-aduc aminte ca la un hram, erau acolo sute de oameni. Părintele a anunțat ca va spovedi şi m'a recomandat şi pe mine. Eu eram mult mai îndurător cu penitenții, vorbesc, în general. La părintele era o coada imensă, la mine, vreo cinci penitenți, probabil cei care voiau o spovedanie comodă.**

Calatorie prin duhul României 5

Preot Gh. Calciu

Soferul nostru ne-a dus cu viteza vantului la Nicula. Aproape ca nici nu am putut inregistra peisajul, desi ar fi trebuit sa mi-l reamintesc cu precizie. Cu cat inaintam in viata, dupa ce am trecut de epoca maturitatii, cu atat ne apropiem mai mult de «mintea copiilor», in sensul ca amintirile tineretii si ale copilariei isi accentueaza conturul si continutul in memoria noastra, in detrimentul amintirilor mai recente. In sensul acesta vorbesc de «mintea copiilor» şi, in baza acestui adevar, sunt sigur ca as fi recunoscut orice detaliu, mi-as fi amintit intamplari ascunse in ungherele memoriei, care abia asteapata un impuls ca sa iasa la lumina.

Am urcat dealul manastirii, dar peisajul care ni se revela nu era al manastirii intiparita in amintirile mele. Au fost câteva momente de lupta intre amintiresşi realitate, care s'a impus brutala peste imaginile diafane ale memoriei. Incercam sa-mi aduc aminte de biserica in care era icoana facatoare de minuni, dar catedrala uriasa stergea albul unei imagini fragile; incercam sa-mi amintesc panta pe care se intindea mulțimea oamenilor imbracati in costumele lor populare specifice locului de unde veneau, panta nu mai era: cladiri noi blocau spațiul verde de alta data, padurea in care culegeam ciuperci pentru a le coace la foc se retrasese mai spre vârful dealului. Cladiri mari ocupau spatiul mistic la mânastirii.

Un grup de detinuti, cu gardianul lor, munceau pe santierul construirii noii biserici. Era bine ca li se dadea ocazia sa-si rascumpere din pacate prin aceasta munca. Am intrat in vorba cu ei, i-am intrebat despre unele detalii ale inchisorii, din care unele disparusera, altele mai erau acolo. S'au mirat ca le stiam. Le-am spus ca şi eu, si Marcel am facut inchisoare. Erau surprinsi ca un preot a stat in inchisoare. Au inceput sa ma intrebe ei pe mine pe unde am fost, cat am stat inchis. Cand au auzit ca am stat 21 ani, au fluerat a mirare si a admiratie. Ei erau infractori cu pedepse usoare, de aceea si erau scosi la munca pe santiere din afara.

Ne-am dus la staretie. Parintele startț era plecat. Ne-a primit un monah, cred ca era ghidul, care venea dinspre bucatarie. Fratii bucatari carau nişte pesti mari, de parca proveneau de la cel de al doilea pescuit minunat. Erau pentru masa noastra**. (Ioan 21)**

Am vizitat noua cladire a bisericii in curs de construire, viitoarea resedinta a IPS Arhiepiscop Bartolomeu, la vremea retragerii sale, Biblioteca – in curs de aranjare – toate mari, inaltatoare, pline de fagaduinte arhitecturale si duhovnicesti. Am mancat, dupa traditia monastica, ascultand

cu atenţie ceea ce monahul ne spunea despre viitorul sfintei manastiri, am facut o rugaciune inainte de plecare şi am parasit locurile sfinte pentru a merge spre tinte geografice mai lumesti: voiam sa ajungem la Ocisor, locul de nastere si de «rezidenta» a lui Marcel, de care ma legau si pe mine, si pe D-l Presedinte amintiri, unele comune, altele numai ale mele.

Iarasi ma «sparie gandul» - vorba d-lui presedinte – de a nu face gafe geografice, dar asa stau lucrurile in mintea mea, in care nu geografia lucreaza, ci un obscur principiu al ierarhiei. Ne-am oprit pe la un personaj legendar, singurul partizan care nu a fost prins de securitate, erou traind in modestie si curatie spirituala, Ion Gavrila-Ogoreanu. Intr'un sat din Transilvania, ocupandu-se cu agricultura, mandru de recolta obtinuta, de parca niciodata nu ar fi trait pericolul mortii mereu panditoare, prietenul nostru, al tuturor, Gavrila, ne-a ospatat cu struguri si cu must, cu branza si peste, vorbind despre una, despre alta, in care suferinta si vitejia trecutului sau nu ocupa decat un loc minuscul. Marea grija era problema pacii dintre Biserica unita si cea ortodoxa, la nivelul local si la cel national. Nu am rezolvat problema, nici nu am avut aceasta intentie. Dumnezeu si ierarhii o vor face.

Iarasi am adormit ca cel fiind mai aproape de "vaârsta celei de a doua copilarii» pana am ajuns aproape de Ocisor. Inainte de a doua arestare, in timpul vacantelor, ma duceam acolo cu Marcel pentru cateva zile. Tatal lui Marcel fusese invatator si fiu de preot si construise scoala in curtea casei lui. Acum – adica atunci - era batran, nu mai avea dinti in gura si se falea ca, in ciuda acestui fapt, cu gingiile care se facusera tari ca osul, putea musca din merele crescute pe dealul-munte din apropiere, unde comunistii le mai lasasera livada la care era greu sa ajungi. Mama lui Marcel – Melania – se umplea de bucurie cand ma vedea si-mi spunea cu glas de mama*: «Giţa* (forma ardelenizata a lui Ghiţa, cum ma numea Marcel), *bine ai venit la noi*»

Desi aceste cuvinte erau repetate exact de cate ori veneam la Ocişor, de fiecare data mi se pareau noi, niciodata mai inainte rostite, noi si dulci, aşa cum erau vorbele mamei mele. Melania era cea care ducea greul casei, cu munca si cu rugaciunea; tatal lui Marcel cioplea lemne, bate, cum le spunea el, pe care sculpta figurile istorice ale neamului nostru, incepând cu Traian si Decebal si sfarsind cu regele Ferdinand. Era un invatator clasic cu dragoste de patrie si de trecutul istoric al neamului. Dar nu vreau sa vorbesc despre asta, ci despre un singur eveniment legat, in mod egal, de mine, de Marcel si de Bobita.

Dupa ce am fost eliberat din inchisoare, in August, 1984, securitatea mi-a fixat domiciliu obligatoriu acasa, in sensul ca mi-a alocat cu generozitate circa 40 de agenti, politisti si caini si, la un moment dat, chiar

ostasi in termen care sa ma pazeasca de furia clasei muncitoare, foarte revoltata ca fusesem eliberat, cum spunea cu umor negru seful securitatii, Vasile Gheorghe. Imi fixase dreptul de a fi vizitat de anumite persoane si de a vizita eu anumite persoane, sa merg la biserica si oriunde cu aprobarea agentilor si sa nu incerc sa ma duc pe furis undeva, ci numai cu agentii alocati mie. Faceau de garda in trei schimburi, in timpul iernii stateau in masinile care functionau spre a le oferi caldura si devenisera o prezenta comuna, pitoreasca si amicala, la un moment dat, pentru intregul cartier, un fel de rau care exista si trebuie sa-l accepti si cu care te obisnuiesti.

Printre persoanele pe care le targuisem cu securitatea sa le dea şi sa-mi dea dreptul de vizita era, se intelege, si Marcel.

De Craciunul lui 1984, am mers la Marcel şi Dana, sotia lui, sa-l sarbatorim impreuna. La un momnet dat, Marcel propune sa plecam la Ocisor. Mie mi-a suras idea, dar preoteasa si Dana, mai chibzuite, ca toate (sau) aproape toate femeile romance, au cantarit lucrurile pe toate fetele si chiar pe toate muchiile si, in cele din urma, au zis si ele ca nu e rau sa jucam o mica farsa garzii noastre de onoare. Marcel l-a chemat si pe Bobita, care era elevul si pupilul sau, (probabil prin clasa penultima de liceu) si am iesit toti trei pe poarta cu cate un mic bagaj, ca agetții sa banuiasca intentia noastra de a pleca pe mai multe zile.

Spre surprinderea lor ne-au vazut ca mergem la gara (Marcel locuia aproape de Gara de Nord) ca ne luam bilete si ne suim in tren. S'au urcat si ei cu noi si am mers impreuna si in buna pace pâna la Deva. De acolo, spre Ocisor, trebuia sa mergem cu un autobuz si apoi cu orice ocazie ivita. Spre Ocisor, care era centrul lumii, nu exista nici un mijloc de transport decat picioarele si camioanele. La Deva erau foarte multi agenti care foiau in jurul nostru – fusese chemata securitatea locala care trebuia sa ne preia. Marcel, ca mai istet, s'a hotarit sa rezolve problema transportului apeland chiar la garda noastra personala. Agentii erau grupati cate trei-patru (locali si de la Bucuresti), ca si cum ar fi asteptat autobuzul. Marcel s'a apropiat de un grup in care erau si doi de la Bucuresti si le-a adresat rugamintea sa ne duca ei cu masina lor, deoarece tot ne urmaresc si, in felul acesta suntem direct sub ochii lor si, in acelaşi timp, ajungem si noi mai usor la Ocisor. Era o mare desvaluire a secretului nostru, tinta calatoriei noastre aşa credea Marcel, dar desvaluirea nu i-a impresionat pe agenti. Unul din ei l-a repezit cu voce rastita: «*Esti nebun? Cauta-ti de treaba! De unde ne cunosti? Du-te, tovarase, de aici pana nu ne sare mustarul»*

Marcel a inteles ca nu era nimic de castigat de la oamenii acestia care erau maniosi pe noi ca le stricasem sarbatoarea Craciunului si am asteptat autobuzul. Ei ne-au dat in primire agentilor locali care pareau foarte

ingrijorati, probabil ca li se spusese ca eram foarte periculosi. A venit autobuzul, am plecat pana la Gura Barza cred (parca vad ca iar ma cearta presedintele pentru putinatatea cunostintelor mele de geografie)s şi de acolo, am luat un camion cu muncitori de la mina si de pe la paduri, care ne-a lasat la Ocisor.

Era o priveliste alba, linistitoare, o curatenie in aer si peste pamant ca la Nasterea Fiului lui Dumnezeu. Noi ne-am dus la casa lui Marcel. Intre timp parintii sai murisera, asa ca eram singuri acolo in pacea inimii si a sufletului; ne mai gandeam la companionii nostri de la securitate care se cam impotmolisera prin nameti, dar iesisera cu bine ca aveau masini puternice. Pana am ajuns noi acasa, ei se si instalasera in jurul satului la toate drumurile de iesire: La halta de linie ferata si la toate iesirile posibile.

Marioara, o vecina a lui Marcel, ne-a adus lapte, carnati si alte bunatati ardelenesti. Bobita se uita la noi ca la niste mari eroi care invinseseram neinvinsa securitate. Am stat vreo trei zile mancand carnati si band lapte. In virtutea inertiei miscarii noastre anti-securiste, Marcel ne-a spus: *In noaptea asta fugim!* Pentru Bobita, aceasta acțiune era culmea eroismului, mai mult decât aventurile submarinului Dox.

Marcel ne-a explicat ca era foarte simplu: vom iesi prin spate, dupa miezul noptii, urcam muntele cat mai departe de posibilitatile securistilor de a ne vedea si de a ne gasi urmele, dupa o ora de mers, vom ajunge la strek – linia ferata – luam trenul si mergem la Arad.

Am lasat lampa sa arda, asa cum faceam in fiecare noapte si pana dupa miezul noptii, am mai trecut, din când in când, prin dreptul ferestrei ca sa ne vada umbra securistii si, pe la doua noaptea, am iesit prin spate. Am urcat cu greu panta inzapezita, mai ales eu, care eram cel mai natang si mai neobisnuit cu muntele si nici nu aveam tineretea si entuziasmul lui Bobita. Cand am ajuns pe strek, cadeam mereu printre grinzile de cale ferata si cei doi se munceau sa ma scoata. Dupa fiecare cadere, Marcel ma instruia cum sa calc, dar eu cadeam dupa fiecare zece sau cinciprezece minute, din cauza oboselii si a neindemanarii. Pe la sase dimineata am ajuns la statie, cred ca era Halmagi si l-am trimis pe Bobita inauntru ca sa vada daca nu erau ceva securisti pe acolo. Ne bizuiam ca a invatat sa-i miroase. Cred ca misiunea aceasta a fost culmea gloriei lui Bobita. S'a intorssşi ne-a spus ca nu este nimic suspect. I-am dat bani sa cumpere biletele si am mai asteptat pe afara o jumatate de ora pana la plecarea trenului. Eram inghetati bocna. Trenul era plin de muncitori si nici un agent printre ei.

Am ajuns la Arad. Am vrut sa mergem la Episcopul Aradului, dar i-a fost frica sa ne primeasca. Era si normal. Ne-am plimbat prin oras, am evitat orice intalnire cu prietenii sau cunoscutii lui Marcel. Spre seara ne-am

despartit. Eram multumiti. Jucaseram un renghi grozav securitatii, le dovedisem ca nu erau invincibili, nici imposibili de eludat, acum ne puteam intoarce acasa. Indiferent daca ne inturnam trufasi sau spasiti, noi eram invingatori. Marcel si Bobita s'au dus la Deva, la sora lui Marcel, eu am plecat spre Bucuresti. Cei doi au picat direct in bratele securitatii care venisera la sora lui Marcel si o arestasera pe Medina si pe cumnatul Traian. Cum l-a avut in mana pe Marcel si pe Bobita, securitatea i-a eliberat pe toti pe care ii arestase, rude de ale lui Marcel, apropiate si indepartate, banuind pana atunci ca ne vom duce la ele.

Eu am ajuns fara incidente la Ploiesti. De la telefonul garii, am incercat sa sun la ambasada franceza si americana. Era pe la miezul noptii si nu a raspuns nimeni, spre norocul meu, caci, daca ar fi raspuns, ce le-as fi putut spune, sau ce mi-ar fi putut ei spune? Singurul incident pe care l-am avut la Ploiesti a fost ca un politist m'a legitimat, vazandu-ma ca stateam mai mult pe afara, in frig si fara ca macar sa fumez. Mi-a cerut actele – aici a inceput sa-mi bata inima putin – si mi-a controlat continutul valijoarei in care aveam pijamaua, nuci si mere. Spre surprinderea mea, nu stia nimic de mine, securitatea nu anutase toate garile, fusese parca paralizata.

Mai tarziu am aflat de la Marcel ca, in zori, cand securitatea a dscoperit ca fugiseram, a chemat toate securitatile din cele trei judete vecine, au controlat tot satul – cu ocazia asta au descoperit si niste cazane de tuica taranesti clandestine - au amenintat-o si au lovit-o pe vecina Marioara care ne hranise, acuzând-o de complicitate cu niste banditi. Marioara insa a scapat uşor facând uz de calitatea sa de membra de partid inca din 1948. I-a intrebat cu emfaza: *Ma, tu de cand esti in partid?Eu sunt din 1948. Dai in mine, dai in partid.* Si securistul nu a mai dat in ea, de frica sa nu dea in partid.

Când am ajuns in Gara de Nord era ora patru dimineata. Nu era nici un autobuz, nici un taximetru. Zapada era mare. Am plecat pe jos stiind ca voi face cam doua ore, dar speram ca pe drum sa intalnesc vreun taxi. Nu am intalnit nici unul. Pe la sase-sapte, am ajuns in Militari. Cand am intrat pe aleea dintre blocuri care duce pe strada Ghirlandei unde locuiam, abia se crapa de ziua. Probabil ca agentii care patrulau prin cartier i-au anuntat pe ceilalti ca vin spre casa. Era iarna si tare frig. Agentii stateau in masini, patrulau pe rand, unii erau in holul blocului. Cand am intrat pe strada mea, auzeam usile masinilor lor cum le deschideau si apoi le tranteau inchizandu-le. Agentii ieseau ca niste soareci din culcusul lorcald privindu-ma cu zambete fericite pe fata si urandu-mi cu bucurie: *Bine ai venit acasa, parinte!*

Aceasta era singura data când securitatea m'a iubit si cred ca m'a iubit cu recunostinta.

In hol erau circa 20 de agenti si politisti vreo patru ostasi in termen, caini si multe cisme. Mi-au urat bun venit in cor, radeau cu gura pana la urechi. De pe scari coborau doi agenti si un caine, auzind ca am venit. Tot timpul, de la disparitia mea, statusera la usa apartamentului, de parca eram o musca si as fi putut intra in casa fara sa ma vada din hol si de pe strada.

Le fusese teama ca am fugit in Jugoslavia, ca Marcel ar fi putut avea cine stie ce legaturi cu cei care treceau frontiera si de aceea ii arestasera toate rudele. Acum se convingeau ca nu aveam intentia sa parasesc țara.

Din toata aceasta tevatura, si securitatea a avut un avantaj. A pus toate scrisorile mele trimise la Europa Libera pe seama rastimpului cat am fost fugit, ceea ce nu era deloc adevarat. Aşa cum le dovedisem ca pot fi oricând jucati, tot asa le dovedam ca, fiind sub observatia lor directa si urmarit pas cu pas, puteam, sub ochii lor, transmite mesaje in afara, fara sa ma poata prinde. Legenda securitatii era umbrita.

Inchei calatoria mea prin duhul României. Si aceasta amintire este tot o calatorie in duh, intr'o zona spirituala in care s'a dat o lupta pe care, de bine, de rau, am dus-o pâna la capat. Intr'un sens, am iesit biruitor din aceasta batalie.

In tara insa, duhul rau si-a intins radacinile in adanc, chiar daca poti cosi recolta raului, mereu rasare din adânc veninul rautatii, al coruptiei si al minciunii.

Dumnezeu a luminat Sfantul Sinod al Bisericii si a scos-o din sclavajul fata de putere. O lupta luminoasa contra intunericului a inceput. As putea spune, fara emfaza, ca am pus si eu o mica pietricica la temelia acestui inceput, chiar in acest drum prin duhul tarii. Razboiul acesta se duce in spirit, intre ingerii buni ai Tarii Romanesti si ingerii rai ai coruptiei, ai minciunii si nepasarii fata de neamul obidit si de tara saracita. Se cere mult curaj din partea ierarhiei si stransa unitate in jurul Sfantului Sinod din partea preotilor, a monahilor si a credinciosilor. Dumnezeu sa binecuvinteze lupta si biruinta armatei ceresti si pamantesti a Bisericii Ortodoxe Romane acum ai in veci. Amin!